

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร
ในจังหวัดกาญจนบุรี

Factors Affecting to Success of Operation of the Community Enterprises Processing and
Food Products in Kanchanaburi Province

จันทร์จิรา เอี่ยมสะอาด (Junjira Eamsaard) ¹ นารีรัตน์ ซีระสาร (Nareerut Seerasam) ²

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (Benchamas Yooprasert) ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 2) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน 3) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนเกี่ยวกับการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 202 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 135 ราย โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 49.63 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 12.81 ปี การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน สมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีรายได้เฉลี่ยจากการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 330,014.81 บาท/ปี ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นอาหารสำเร็จรูป และทุนในการประกอบกิจการส่วนใหญ่ คือเงินทุนของสมาชิกเอง 2) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในด้านการบริหาร ด้านการผลิต ด้านสมาชิก/การมีส่วนร่วมในวิสาหกิจชุมชน ด้านการตลาด ด้านการเงิน/บัญชี ด้านการสนับสนุนจากภายนอก อยู่ในระดับมาก และในด้านข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง 3) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ได้แก่ ด้านรายได้ ด้านการเงิน/บัญชีด้านการตลาด และด้านการผลิต และ 4) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาในระดับปานกลางด้านการตลาด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้รับมาตรฐานการผลิต ขาดความรู้ด้านการตลาดและบรรจุภัณฑ์ ขาดช่องทางจัดจำหน่าย โดยมีข้อเสนอแนะ ให้มีการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ ผลิตภัณฑ์ต้องมีคุณภาพได้รับมาตรฐานการผลิต และกำหนดช่องทางจัดจำหน่ายที่แน่นอน

คำสำคัญ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ วิสาหกิจชุมชน แปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช seerasarn@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช yoobench@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) social and economic conditions of community enterprise members 2) the operation of the community enterprises 3) factors impacting the success of the operation of the community enterprises 4) the problems and suggestions regarding the operation of the community enterprises. This research was survey research. The population of this study was 202 members of community enterprises who had registered on processing and food product in Kanchanaburi province. The sample size of 135 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.05 through random sampling method. Tool used for data collection was questionnaires. Data were analyzed by using frequency distribution, percentage, minimum value, maximum value, standard deviation, ranking, and multiple regression analysis. The results of the research revealed that 1) most of the community enterprise members were female with the average age of 49.63 years old, completed bachelor degree or equivalent, had the operation of community enterprises of 12.81 years, and established the community enterprises from the extension of the agencies. The majority of the members were in agricultural professions. Their average income from running community enterprise was 330,014.81 Baht/year. Most of the products were processed food and the funding in running the enterprises were mostly from their own members. 2) The operation of the community enterprises regarding the management, production, membership/participation in the community enterprises, marketing, finance/accounting, external support were at the high level. For the information aspect, it was at the moderate level. 3) Factors impacting the success in the operation with statistical significance at the 0.01 level were such as income, finance/accounting, marketing, and production. 4) The community enterprise members faced with the problem at the moderate level regarding marketing such as the below standard of the production of goods, the lack of knowledge on marketing and packaging, and the lack of distribution channels. Their suggestions included regular advertisement/publicity, quality product with standardized production, and certain determination of distribution channels.

Keywords: Success factor, Community enterprise, Food processing and product

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีโครงสร้างเป็นสังคมชนบท มีอาชีพเกี่ยวพันกับการเกษตรมีรายได้น้อย การที่มีรายได้น้อยส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศประสบปัญหาความยากจนเกิดความอ่อนแอทางเศรษฐกิจฐานราก กลายเป็นปัญหาต่างๆตามมามากมาย รัฐบาลจึงให้ความช่วยเหลือในการยกระดับคุณภาพชีวิตเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนและพัฒนาประชาชนส่วนใหญ่ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของรัฐบาลที่จะช่วยแก้ปัญหา ความยากจน และเป็นแนวทางที่จะสร้างเศรษฐกิจของชุมชนให้มีความยั่งยืนและสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว เนื่องจาก สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินของวิสาหกิจชุมชนที่จะพัฒนาเศรษฐกิจด้วยการสร้างงานและอาชีพให้กับคนในชุมชน มีการ นำเอาวัตถุดิบ ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเพื่อแก้ปัญหา ความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ในประเทศให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีการพัฒนาที่ยั่งยืน (กรมส่งเสริม การเกษตร, 2562)

วิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นมาจากการเรียนรู้และการจัดการ เริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของคน ในชุมชนและในปัจจุบันมีธุรกิจชุมชนจำนวนมากที่มีความสนใจ ขอจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อขอรับการสนับสนุน จากภาครัฐตามประกาศพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 จึงทำให้เกิดวิสาหกิจชุมชนจำนวนมาก โดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศเป็นผู้รับผิดชอบในการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนและ ให้การสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน ซึ่งในปัจจุบันมีวิสาหกิจชุมชนทั้งสิ้น 84,311 แห่ง มีสมาชิกรวม 1,474,029 ราย และได้รับ การประเมินศักยภาพ จำนวน 80,013 แห่ง (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2566)

ขณะที่จังหวัดกาญจนบุรี มีจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับอนุมัติการจดทะเบียนแล้ว จำนวน 1,028 แห่ง โดยมี วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบกิจการประเภทการผลิตพืชมากที่สุด 516 แห่ง การผลิตปศุสัตว์ 278 แห่ง การแปรรูปและผลิตภัณฑ์ อาหาร จำนวน 202 แห่ง ส่วนใหญ่มีศักยภาพอยู่ในเกณฑ์ดี และปานกลาง วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในเกณฑ์ดี 322 กลุ่ม จากวิสาหกิจชุมชนที่เข้ารับการประเมินทั้งหมด 992 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 32.46 ของวิสาหกิจชุมชนที่เข้ารับการประเมิน (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2566)

จากข้อมูลในปี 2566 จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีวิสาหกิจชุมชนมากที่สุดในเขตภาคตะวันตก และวิสาหกิจชุมชน ที่ประกอบกิจการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารมีการจดทะเบียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีโอกาสอยู่รอดได้มากกว่า การประกอบกิจการอื่นๆ เพราะมีความแน่นอนของตลาดสามารถปรับตัวได้มากกว่ากิจการให้บริการ และมีการทำวิจัยและ พัฒนาร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐและสถานศึกษา สามารถนำไปถอดบทเรียน และนำไปถ่ายทอดความรู้ผ่านการอบรมให้กับ วิสาหกิจชุมชนที่สนใจ รวมถึงวิสาหกิจชุมชนที่ไม่ประสบผลสำเร็จให้พึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว เช่น ระบบการจัดการโลจิสติกส์ มาตรการช่วยเหลือทางการเงิน การจัดการกลุ่มและสมาชิก การบริหารการจัดการตลาด การจัดการด้านการผลิตและงาน สนับสนุนการผลิต จัดการด้านบัญชี การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2566)

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ายังมีปัญหาที่เกิดขึ้น ที่เกิดจากการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เช่น ด้านการเงิน/บัญชี ด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการบริหาร ด้านการสนับสนุนจากภายนอก ด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2566) ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัจจัยด้านการเงิน/บัญชี ด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการบริหาร ด้านการสนับสนุนจากภายนอก ด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจัยสำคัญที่วิสาหกิจชุมชนต้องนำมาใช้ เพื่อส่งผลให้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จ เพื่อนำแนวทางในการดำเนินงานให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ รวมถึง นักวิจัย นักวิชาการ นักส่งเสริมที่สนใจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนต่อไปมีประสิทธิภาพและสามารถยกระดับการประกอบกิจการ เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

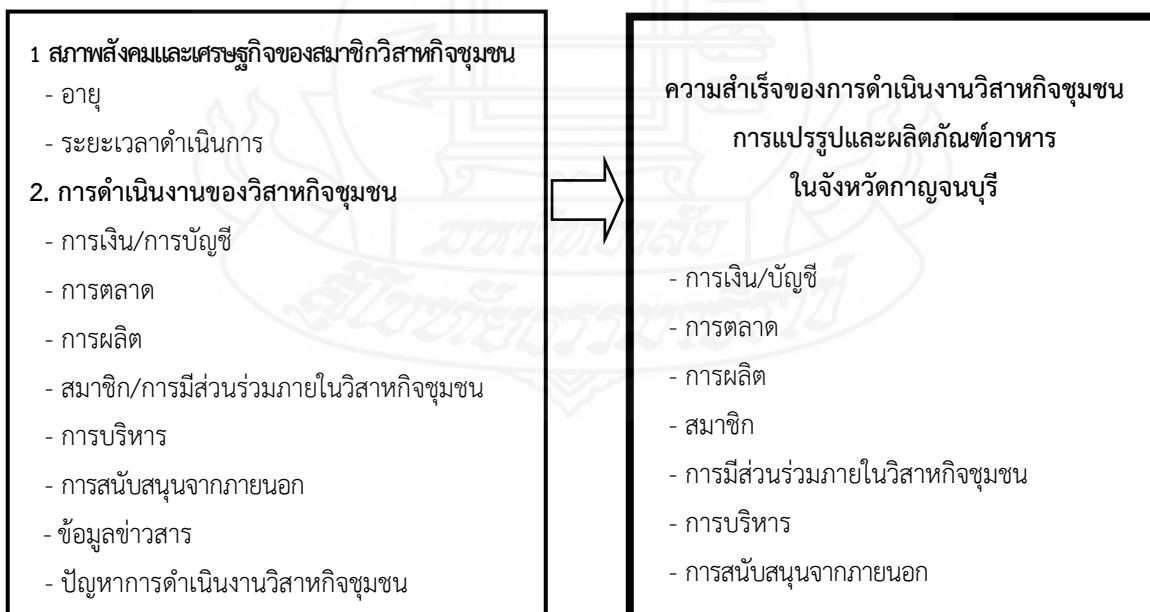
1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในจังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถนำมากำหนดประเด็นในการศึกษาวิจัย และได้กำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

สมมติฐานการวิจัย

อายุ ระยะเวลาดำเนินการ การเงิน/การบัญชี การตลาด การผลิต สมาชิก/การมีส่วนร่วมภายในวิสาหกิจชุมชน การบริหาร การสนับสนุนจากภายนอก ข้อมูลข่าวสาร ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ข้อเสนอแนะการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน อย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในจังหวัดกาญจนบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษาคือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี ปี พ.ศ. 2566 จำนวน 202 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวน 135 คน ทำการสุ่มแบบง่ายโดยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ที่ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด/เปิด ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ตอนที่ 2 การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์ ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร และตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร โดยคำถามมีลักษณะ เป็นคำถามปลายปิด/เปิด วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผู้ตอบเลือกตอบตามมาตรา ลีเคอร์ต์ ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดการประเมิน 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด = 1 น้อย = 2 ปานกลาง = 3 มาก = 4 และมากที่สุด = 5 ทดสอบ หาค่าดัชนีความเที่ยง (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach) มีค่าระหว่าง 0.863 - 0.959 สรุปภาพรวมของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ 0.946 ซึ่งมีความเที่ยงอยู่ในระดับสูง จึงสามารถ นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลผลการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1) สภาพทางสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 69.6 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 49.63 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เฉลี่ย 12.81 ปี

2) สภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 65.9 ประกอบอาชีพเกษตรกร รายได้เฉลี่ย 330,014.81 บาท/ปี วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นอาหารสำเร็จรูป และทุนในการประกอบกิจการคือเงินทุนของสมาชิกเอง

2. การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดกาญจนบุรี สรุปได้ดังนี้ การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร รองลงมาคือ ด้านการผลิต ด้านสมาชิก/การมีส่วนร่วมภายในวิสาหกิจชุมชน ด้านการตลาด ด้านการเงิน/บัญชี ด้านการสนับสนุนจากภายนอก ตามลำดับ และมีการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านข้อมูลข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย 3.42)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 ระดับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

การดำเนินงาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ด้านการบริหาร	4.09	0.629	มาก	1
ด้านการผลิต	3.95	0.433	มาก	2
ด้านสมาชิก/การมีส่วนร่วมภายในวิสาหกิจชุมชน	3.85	0.493	มาก	3
ด้านการตลาด	3.65	0.295	มาก	4
ด้านการเงิน/บัญชี	3.56	0.658	มาก	5
ด้านการสนับสนุนจากภายนอก	3.55	0.723	มาก	6
ด้านข้อมูลข่าวสาร	3.42	0.780	ปานกลาง	7
รวมเฉลี่ย	3.76	0.413	มาก	

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

ความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดกาญจนบุรีสรุปได้ดังนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า วิสาหกิจชุมชนมีปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต รองลงมา คือ ด้านการบริหาร ด้านการตลาด ด้านสมาชิก/การมีส่วนร่วมภายในวิสาหกิจชุมชน ด้านการสนับสนุนจากภายนอก และปัจจัยที่คิดว่ามีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านข้อมูลข่าวสาร และ ด้านการเงิน/บัญชี

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

ประเด็นความสำเร็จ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ด้านการผลิต	4.35	0.464	มากที่สุด	1
ด้านการบริหาร	4.34	0.443	มากที่สุด	2
ด้านการตลาด	4.33	0.419	มากที่สุด	3
ด้านสมาชิก/การมีส่วนร่วมภายในวิสาหกิจชุมชน	4.23	0.592	มากที่สุด	4
ด้านการสนับสนุนจากภายนอก	4.21	0.709	มากที่สุด	5
ด้านข้อมูลข่าวสาร	4.15	0.493	มาก	6
ด้านการเงิน/บัญชี	4.11	0.549	มาก	7
รวมเฉลี่ย	4.25	0.367	มากที่สุด	

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

การทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตามและสมการทำนาย

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig
ค่าคงที่	4.569	10.452	0.000
X ₁ = อายุ (ปี)	-0.003	-1.528	0.129
X ₂ = ระยะเวลาการดำเนินงาน (ปี)	0.001	0.133	0.894
X ₃ = การเงิน/บัญชี (ครั้ง)	0.264	3.827	0.000*
X ₄ = การตลาด (ครั้ง)	-0.412	-3.529	0.001*
X ₅ = การผลิต (ครั้ง)	0.230	2.960	0.004*
X ₆ = สมาชิก/การมีส่วนร่วม (ครั้ง)	-0.129	-1.622	0.107
X ₇ = การบริหาร (ครั้ง)	0.111	1.020	0.310
X ₈ = การสนับสนุนจากภายนอก (ครั้ง)	-0.061	-1.513	0.133
X ₉ = ข้อมูลข่าวสาร (ครั้ง)	-0.033	-0.504	0.615
R ² = 0.492 SEE = 0.272 F = 12.019 Sig. of F = 0.000			

*มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ปัญหาของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนและข้อเสนอแนะของวิสาหกิจชุมชน พบว่า จากตัวแปรอิสระ 9 ตัวแปร มีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ การเงิน/บัญชี การตลาด การผลิต โดยมีค่า R² = 0.492 คือ ความสามารถในการทำนายของสมการ แสดงว่าจากสมการดังกล่าว เมื่อแทนค่าตัวแปรอิสระ (X) ทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม (Y) ได้ร้อยละ 49.2 โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีการดำเนินงานด้านการเงิน/บัญชี มีการดำเนินงานด้านตลาด และมีการดำเนินการด้านการผลิตเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมากขึ้นโดยมีสมการพยากรณ์ดังนี้

$$\hat{Y} = 4.569 + 0.264 X_3 - 0.412 X_4 + 0.230 X_5$$

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน%

4.1 ปัญหาของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนมีปัญหาการดำเนินงานภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.97) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า วิสาหกิจชุมชนมีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการตลาด รองลงมาคือ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการผลิต ด้านการสนับสนุนจากภายนอก ด้านการเงิน/บัญชี ด้านสมาชิก/การมีส่วนร่วมภายในวิสาหกิจชุมชน และด้านการบริหาร

ตารางที่ 4 สรุปปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

การดำเนินงาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ด้านการตลาด	3.20	0.893	ปานกลาง	1
ด้านข้อมูลข่าวสาร	3.18	1.024	ปานกลาง	2
ด้านการผลิต	3.15	0.844	ปานกลาง	3
ด้านการสนับสนุนจากภายนอก	2.96	0.804	ปานกลาง	4
ด้านการเงิน/บัญชี	2.91	0.872	ปานกลาง	5
ด้านสมาชิก/การมีส่วนร่วมภายในวิสาหกิจชุมชน	2.88	0.835	ปานกลาง	6
ด้านการบริหาร	2.67	0.609	ปานกลาง	7
รวมเฉลี่ย	3.97	0.595	ปานกลาง	

4.2 ข้อเสนอแนะของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะการดำเนินงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.97) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า วิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการตลาด รองลงมา คือ ด้านการผลิต และวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสนับสนุนจากภายนอกในเรื่องของควรมีความช่วยเหลือด้านการพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับการแปรรูป รองลงมา คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร สมาชิกควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารกันระหว่างผู้นำและสมาชิก ด้านสมาชิก/การมีส่วนร่วมภายในวิสาหกิจชุมชน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนควรมีส่วนในการดำเนินกิจกรรมด้านการบริหาร และด้านการเงิน/บัญชี ควรมีหน่วยงานเข้าไปแนะนำแหล่งเงินทุนที่มีการคิดดอกเบี้ยต่ำและจัดอบรมให้ความรู้การทำบัญชีในคอมพิวเตอร์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 5 สรุปข้อเสนอแนะการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

การดำเนินงาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ด้านการตลาด	4.24	0.593	มากที่สุด	1
ด้านการผลิต	4.22	0.678	มากที่สุด	2
ด้านการสนับสนุนจากภายนอก	4.05	0.935	มาก	3
ด้านข้อมูลข่าวสาร	4.04	0.461	มาก	4
ด้านสมาชิก/การมีส่วนร่วมภายในวิสาหกิจชุมชน	4.00	0.798	มาก	5
ด้านการบริหาร	3.77	0.839	มาก	6
ด้านการเงิน/บัญชี	3.68	0.575	มาก	7
รวมเฉลี่ย	4.11	0.879	มาก	

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชดา ภักดียิ่ง(2563) ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้แทนวิสาหกิจชุมชนเป็นเพศหญิง ร้อยละ 78.12 เป็นเพราะว่า เกษตรกรเพศหญิงเลือกที่จะประกอบอาชีพใกล้บ้านและไม่ได้ประกอบอาชีพอื่น

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีอายุเฉลี่ย 49.63 ปี ใกล้เคียงกับ งานวิจัยของ กลอยใจ เย็นรักษา (2564) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเสนา จังหวัดตรัง พบว่า ผู้แทนวิสาหกิจชุมชนมีอายุเฉลี่ย 50.88 ปี เป็นเพราะว่า เป็นช่วงวัยที่มีความสามารถในการแปรรูปและการประกอบอาหารมากกว่าวัยอื่น และยังสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชนได้

ระยะเวลาการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เฉลี่ย 12.81 ปี เนื่องจากการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนต้องอาศัยประสบการณ์ในการดำเนินงานใกล้เคียงกับงานวิจัยของ เรือนขวัญ อินทนนท์และคณะ (2562) ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีระยะเวลาการดำเนินงานเฉลี่ย 10.44 ปี

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกร ใกล้เคียงกับงานวิจัยของ ธัญญญาณ์ โสภณพุทธพร (2566) ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พบว่า ผู้แทนวิสาหกิจชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 64.8 เป็นเพราะว่า ภาคเกษตรเป็นแหล่งรองรับแรงงานที่ขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ เป็นแหล่งสร้างรายได้สำคัญแก่ครัวเรือนของประชากรจำนวนมาก

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีรายได้เฉลี่ยจำนวน 330,014.81 บาท/ปี ใกล้เคียงกับงานวิจัยของพรศิริ ลายไม้ (2564) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 280,105.98 บาท/ปี เป็นเพราะว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการผลิตสินค้าจำหน่ายอยู่เสมอ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ เป็นอาหารสำเร็จรูป และทุนในการประกอบกิจการคือเงินทุนของสมาชิก ใกล้เคียงกับงานวิจัยของ กลอยใจ เย็นรักษา (2564) พบว่า ทุนในการประกอบกิจการคือเงินทุนของตนเองและสมาชิก ร้อยละ 93.2 เป็นเพราะว่าการระดมทุนกันเองภายในกลุ่มเป็นวิธีการรวมเงินได้ง่ายที่สุด และวิสาหกิจชุมชนยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนทั้งจากภาครัฐหรือเอกชนได้เท่าที่ควร

2. การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีการดำเนินงานด้านการบริหารอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือด้านการผลิตและด้านสมาชิก/การมีส่วนร่วมภายในวิสาหกิจชุมชน อาจจะเป็นเพราะวิสาหกิจชุมชนมีการบริหารจัดการสมาชิกที่ดี มีความรู้ด้านการวางแผนงาน มีการใช้ข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนมาร่วมวางแผนงานในการผลิต สมาชิกเข้าใจโครงสร้างหน้าที่ของวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ คงสว่าง (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและพัฒนา ผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดสระบุรี พบว่า ผู้นำมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องธุรกิจ มีภาวะของการเป็นผู้นำให้แนวทางการปฏิบัติงาน ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำทำให้เกิดการประสานงานที่ดีระหว่างสมาชิก มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงาน โดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมเนื่องจาก สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติงาน มองว่าการจัดทำแผน เป็นเรื่องควรปฏิบัติและมุ่งเน้นการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

1) **การเงิน/บัญชี** มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทิศทางเดียวกันกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน หมายถึง เมื่อสมาชิกมีการดำเนินการด้านการเงิน/บัญชีมากขึ้น ความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ เห็นว่าควรเพิ่มการอบรมให้ความรู้ให้มากขึ้นสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์ (1962) เกษตรกรมีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเพื่อตอบสนองปัจจัยสี่ มีรายได้เพื่อตอบสนองการดำรงชีวิตสะดวกสบาย อีกทั้งมีความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนด้านความรู้ความสามารถเพื่อผลสำเร็จในเป้าหมายของชีวิต

2) **การตลาด** มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทิศทางตรงกันข้ามกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน หมายถึง เมื่อสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานด้านการตลาดน้อย ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนมีแนวโน้มจะลดลง เนื่องจาก สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีสินค้าที่ตรงตามความต้องการของตลาด มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นสวยงาม ทำให้ลูกค้ายอมรับในตัวสินค้า และมียอดขายที่พอใจ สอดคล้องกับกลอยใจ เย็นรักษา (2564, น.88-89) พบว่า ปัจจัยด้านการตลาด ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนเกิดความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนและมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

3) **การผลิต** มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทิศทางเดียวกันกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน หมายถึง เมื่อสมาชิกมีการดำเนินการด้านการผลิตมากขึ้น ความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการวางแผนการผลิตที่สอดคล้องกับแผนการตลาดโดยส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบภายในชุมชน และมีการพัฒนาเครื่องมือหรืออุปกรณ์เพื่อใช้ในการผลิต สอดคล้องกับณิศาภา ขาวนาฟาง (2563) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมังคุดแปลงใหญ่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัจจัยด้านการผลิต เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนประสบผลสำเร็จ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาดมากกว่าด้านอื่นๆ เนื่องจากขาดความรู้ขั้นสูงในด้านการตลาด เช่น ขาดการสร้างเรื่องราวของสินค้า ขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาดมากกว่าด้านอื่นๆ เนื่องจาก ลูกค้าต้องการสินค้าที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นสวยงาม มีเรื่องราวที่น่าสนใจ จะทำให้ลูกค้ายอมรับในตัวสินค้า และมียอดขายที่พอใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

จากผลการวิจัย พบว่า ปัญหาของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ด้านการผลิต และด้านการตลาด พบว่า ในภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้น แต่ควรมีอุปกรณ์การผลิต/เครื่องมือที่ทันสมัย เพิ่มกระบวนการผลิต ที่ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่มีหลากหลาย และผลิตภัณฑ์ต้องมีคุณภาพได้รับมาตรฐานการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า และมีช่องทางการจำหน่ายที่แน่นอนให้แก่วิสาหกิจชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านข้อมูล/ข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง ควรมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำกับสมาชิก และควรใช้สื่อเพื่อเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์สินค้า เนื่องจากผลิตภัณฑ์บางตัวอาจจะเป็นที่สนใจต่อกลุ่มเป้าหมายเล็กๆ เฉพาะบางกลุ่ม ซึ่งการใช้การโฆษณา และการส่งเสริมการตลาดอื่นๆ ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มตลาดเหล่านี้ได้ วิธีหนึ่งที่ดีที่สุดที่จะติดต่อสื่อสารเข้าถึงกลุ่มตลาดเหล่านี้ได้ คือ การประชาสัมพันธ์โดยผ่านช่องทางต่างๆ และสังคมที่เปลี่ยนไปในการติดต่อสื่อสาร ความสะดวก และความคุ้นเคยในการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น และการเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐต่างๆ ในปัจจุบันจะต้องผ่านช่องทางเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่

2) จากผลการวิจัย พบว่า ผู้แทนวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านสมาชิกอยู่ในระดับมากที่สุด ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้สมาชิก ควรมีการกำหนดระยะเวลาการทบทวนแผน ภาวะเทียบ ข้อบังคับของวิสาหกิจชุมชนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชนเมื่อมีสมาชิกเข้าใหม่จะได้เข้าใจในกฎระเบียบ ข้อบังคับของวิสาหกิจชุมชนเพื่อสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทุกคนอยู่รวมกันอย่างเป็นระเบียบ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนประเภทอื่นๆ ในจังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากการดำเนินงานและบริบทของวิสาหกิจชุมชนในแต่ละประเภท มีความแตกต่างกัน เพื่อหาแนวทางและวิธีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่มีความเหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชนประเภทนั้นๆ

2) ควรทำการศึกษาเฉพาะเจาะจง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อำเภอใดอำเภอหนึ่ง เนื่องจากการดำเนินงานและบริบทของวิสาหกิจชุมชนในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน เพื่อหาแนวทางและวิธีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่นั้นๆ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

3) ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพ คือ เจาะจงวิสาหกิจชุมชนที่ประสบผลความสำเร็จ มีผลงานประจักษ์ เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เป็นรูปแบบหรือแนวทางการส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ และสามารถเป็นแบบอย่างให้กับวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- กลอยใจ เย็นรักษา. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสีเกา จังหวัดตรัง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.
- ชฎาพร ปันวงศ์. (2555). ทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2567, จาก https://www.gotoknow.org/posts/197780#google_vignette.
- ณิศาภา ขาวนาฟง. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมังคุดแปลงใหญ่ จังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.
- ธัญญาณ์ โสภณพุทธพร.(2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.
- ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน. (2566). รายงานรายชื่อและจำนวนสมาชิกของ วิสาหกิจชุมชน/ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2566, จาก https://smce2023.doe.go.th/smce1/report/select_report_result.php.
- เรือนขวัญ อินทนนท์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ประเภทการผลิต ปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืน. คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัชดา ภัคดียิ่ง. (2563). การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น. *Journal and Research*, 180
- ศิริพร ปลายไม้. (2564). แนวทางการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2562). *คู่มือส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. กรมส่งเสริมการเกษตร*. กองพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *คู่มือการส่งเสริมการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่ม*. กรมส่งเสริมการเกษตร.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2566, จาก <http://smce.doe.go.th>
- อนวัณน์ คงสว่าง. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและพัฒนา ผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดสระบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika*

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. Third editio. Newyork: Harper and Row Publication.

Cohen, John M. and Uphoff, Notman. (1977). Participation : Concept and Measure for Project Design, Implememtation in Rural Development. Monograph No.2, January 1977, The Rural Development Community Center for International Studies,Cornell University

